

Kulturdepartementet
ku.remissvar@regeringskansliet.se
Dnr: Ku2017/00232/D.

Delbetänkande av Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism – SOU 2016:92 Värna demokratin mot våldsbejakande extremism

Sammanfattning

Länstyrelsen Östergötland ställer sig tveksam till:

- att Länstyrelsen ska svara för den länsvisa samordningen för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism. Resurser och nuvarande innebörd av föreslaget uppdrag bör förtydligas och utredas vidare.

Länstyrelsen Östergötland ser ett behov av förtydligande kring:

- vilken typ av *information* som avses ligga till grund för arbetet på kommunal nivå med anledning av de sekretessregler som omfattar uppgifter som rör enskildas personliga och/eller ekonomiska förhållanden,
- vad som avses med *operativ samverkan*,
- vad som avses angående länstyrelsens *rådgivande roll i faktiska ärenden*,
- vad som avses med *lägesbild* samt *handlingsplan* då formuleringar som återfinns i nuvarande utformning upplevs blanda ihop lagstiftningen kring krisberedskap (LEH) med lagstiftningen kring skydd mot olyckor (LSO).
- Frågan om resurser är kopplat till uppdraget och dess omfattning. Utredningens förslag på uppdrag och omfattning innebär ett större ansvar än att endast upprätthålla en samordningsfunktion. Länstyrelsen anser därför att kostnadsberäkningen på 25 miljoner är i underkant.

Länstyrelsen Östergötlands synpunkter

Länstyrelsen Östergötland ställer sig positiv till rollen som regional aktör inom samordning och samverkan, om det beskrivna uppdraget innebär en förebyggande samverkansroll med ett tydligt uttalat uppdrag. Myndigheten har redan idag upparbetade samverkansytor kring bland annat hedersrelaterat våld och förtryck, ANDT, integration, mäns våld mot kvinnor samt mänskliga rättigheter. Att arbetet mot våldsbejakande extremism är av yttersta vikt står klart. Länstyrelsen anser dock att det finns en otydlighet i den föreslagna utformningen kring uppdrag och arbetssätt, främst avseende vilken typ av information som avses ligga till grund för arbetet på kommunal nivå (med

anledning av aspekter kopplat till sekretess) samt upplevelsen av att utredningen blandar ihop centrala begrepp inom den författningsstyrda krisberedskapen.

Med anledning av detta har Länsstyrelsen Östergötland haft svårt att ta ställning till föreliggande förslag.

Länsstyrelsen Östergötland har uppfattat uppdraget angivet i SOU 2016:92 som;

- att kommunens arbete innebär att, med hjälp av länsstyrelsen, ta fram vad som anges vara särskilt viktigt operativt, lokala lägesbilder med hjälp av bland andra Polismyndighetens underrättelsestyrda och lokala arbete samt Skattemyndigheten och utifrån dessa bedöma risker och producera handlingsplaner;

samtidigt som

- Länsstyrelsen återfinns i preventionspyramidens två näst översta block (*motverka inträde* samt *underlätta utträde*) där fokus är på enskilda och personer. Detta fokus blir särskilt aktuellt vid arbetet med att underlätta utträde då arbetet är inriktat på åtgärder mot personer som redan befinner sig inom våldsbejakande extremism;

samtidigt som

- SÄPO:s och Polisens arbete med extremistmiljöerna avser underrättelseinformation som inte behöver vara av sådant slag att den passar för lokala förhållanden samt att sekretessreglerna i en operativ samverkan är viktiga att beakta och att om planerade åtgärder riktas mot exempelvis ett fåtal ungdomar uppstår sekretessproblem eftersom enskilda då pekas ut (med betoning på enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden).

Sammanfattningsvis leder detta till ett behov av förtydligande avseende;

1. Nationella samordnaren bör förtydliga och förklara vilken typ av *information* som avses ligga till grund för arbetet på kommunal nivå med anledning av de sekretessregler som omfattar uppgifter som rör enskildas personliga och eller ekonomiska förhållanden. Detta särskilt med anledning av att Polismyndigheten (vars arbete ska vara underrättelsestyrt) ska utgöra ett viktigt stöd i att ta fram lokala lägesbilder. Nationella samordnaren bör även beakta och förtydliga hur särskilt känsliga uppgifter rörande politisk och eller religiös övertygelse avses delas mellan samverkande aktörer. Detta särskilt med anledning av att de uppgifter som beskrivs i preventionspyramidens block, *motverka inträde* samt *underlätta utträde*, tar sikte på enskilda och grupper samt är inriktat på åtgärder mot personer. Beroende på vilken typ av information som avses avgör även vilken typ av information som kommer att ingå i den föreslagna länsvisa lägesbilden, liksom hur länsstyrelsen ska stödja kommunerna med att ta fram lägesbilder och handlingsplaner.
2. Nationella samordnaren bör förtydliga vad som avses med ordet *operativt* samt förklara skillnaden mellan kommunens uppgift (ta fram vad som anges vara särskilt viktigt *operativt*, lokala lägesbilder med hjälp av bland andra Polismyndighetens underrättelsestyrda och lokala arbete) och den skrift som utredningen hänvisar till angående samverkan (*Samverkan i lokalt brottsförebyggande arbete*) som anger att sekretessreglerna i en *operativ* samverkan är viktiga att beakta då enskilda pekas ut.

3. Nationella samordnaren bör förtydliga vad som avses angående *länsstyrelsens rådgivande roll i faktiska ärenden*.
4. Nationella samordnaren bör förtydliga vad som avses med lägesbild samt handlingsplan då formuleringar som återfinns i nuvarande utformning upplevs blanda ihop lagstiftningen kring krisberedskap (LEH) med lagstiftningen kring skydd mot olyckor (LSO). Handlingsprogram är ett begrepp som används inom arbetet med LSO. Inom krisberedskapen är styrdokument ett mer relevant begrepp, även om det inte regleras i LEH men väl i kommun-överenskommelsen som anger att de ska innefatta bland annat identifierade åtgärdsbehov från risk- och sårbarhetsanalysen.

Med anledning av ovan upplevda otydligheter rekommenderas att krisberedskapsfunktionen och arbetet med den regionala risk- och sårbarhetsanalysen inte i framtiden omfattas av arbetsuppgifter kopplat till våldsbejakande extremism enligt vad SOU 2016:92 i nuläget förespråkar. Utredningen upplevs blanda ihop centrala begrepp inom den författningsstyrda krisberedskapen och det saknas insikt i hur processen för risk- och sårbarhetsanalys går till i praktiken. Principiellt finns inget hinder i att omhändertar risker förknippade med våldsbejakande extremism i risk- och sårbarhetsanalysen men det skulle bryta mot praxis och därför behöva utredas noggrannare. Mot bakgrund av den upplevda otydligheten kring framförallt sekretess kopplat till information om individer inom våldsbejakande extrema miljöer samt en upplevd otydlighet avseende vilken roll länsstyrelsen kommer att få dras dock slutsatsen att Länsstyrelsen är tveksam till förslaget i dess nuvarande utformning.

Ärendets beredning

I den slutliga handläggningen av detta ärende har förutom undertecknade deltagit: Jenny Knuthammar, försvarsdirektör och Andreas Lundberg, kvalificerad handläggare på kultur och samhällsbyggnadsenheten samt Linda Pergelius Thorbjörnson, chef för enheten för social hållbarhet och Alma Basic, Samordnare för mänskliga rättigheter.

Kristina Zetterström
Länsråd

Magnus Thulin
Krisberedskapshandläggare